

57 יוֹחֵנָן, שֶׁלֹּשׁ פִּיקוֹת – הלכות התלויות בשיעור 'פיקה' שְׁמַעְתִּי, אַחַת
 58 כָּשֶׁל שְׁתֵּי, וְאַחַת כָּשֶׁל עֶרֶב, וְאַחַת כָּשֶׁל פִּיקָה גְדוֹלָה שֶׁל סְקָאִין
 59 – שקים העשויים מחוטים עבים, וְאֵין לִי לְפָרֶשׁ.
 60 כִּי אֲתָא רַבִּין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל פִּירְשָׁה מִשְׁמִיהָ דְרַבִּי יוֹחֵנָן, שֶׁל אִשָּׁה
 61 כָּשֶׁל שְׁתֵּי – שיעור 'שתי', נאמר לענין אשה שמת עוברת במעיה,
 62 שאם ראשו של הנפל גדול כפיקה של שתי, נטמא הבית משעת
 63 פתיחת קבר הרחם. שֶׁל פְּהֵמָה כָּשֶׁל עֶרֶב – שיעור 'ערב' נאמר לענין
 64 בהמה שמת עובר במעיה ונפתח הקבר, שאם ראש העובר גדול
 65 כפיקה של ערב, נטמא הנוגע בו כמו נוגע בנבילה, לפי שנחשב
 66 כנולד, אבל אם אין לו גודל זה, אינו נחשב כנולד, ואינו טמא לפי
 67 שהיא טומאה בלועז. שיעור פִּיקָה גְדוֹלָה שֶׁל סְקָאִין, כְּדִתְנִינָא –
 68 נאמר לענין מה ששינו בתוספתא (כלים ב"מ פ"ז ה"א), גֹּוֹשׁ עֵפֶר הִבָּא
 69 מִבֵּית הַפָּרֶס – שדה שיש בה ספק טומאת מת, [ו]כן גוש עפר הבא
 70 מֵאֶרֶץ הָעַמִּים – מחוץ לארץ ישראל, וכל עפר חוצה לארץ, יש
 71 להסתפק בו אולי בא הוא ממקום שהיה בו קבר, שְׁיַעוּרֵי הַנֶּצֶרֶךְ
 72 לגוש כדי שיטמא באהל, ושישרפו תרומה וקדשים שנטמאו מחמתו.
 73 הוּא כְּפִיקָה ו-כפיקתו] גְדוֹלָה שֶׁל סְקָאִין – שקים, שחויטתם עבים,
 74 שגודל פיקה זאת הוּא כְּחוֹתֶם הַמְּרֻצְפִין – כגודל החותמות
 75 שעושים על השקים הגדולים העשויים מגמי כסווגרים אותם,
 76 ושיעור דומה לזה בגודלו, וְשֵׁנוּ גַם פְּצוֹד הַעֲלִיּוֹן שֶׁל מְנוּפֶת הַחֲבִית
 77 הַלְחָמִית – הכיסויים שמכסים בהם חביות של חרס העשויים בבית
 78 לחם, שמלמטה רחבים בהם כדי שיכסו את כל החבית, ומלמעלה
 79 הולכים ומתקצרים עד רוחב של בית יד, כדי שיוכלו לאחוז אותם,
 80 והצד הקצר, נקרא הצד העליון. ואם אין לגוש שיעור זה, אינו
 81 מטמא.
 82 הגמרא דנה באופן טהרת ציר של דגים הניקח מעם הארץ: אָמַר רִ'שׁ
 83 לְקִישׁ מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹרֵה נְשִׂיאָה, הַלּוֹקֵחַ צִיר – מיהל היוצא מן הרג
 84 כשמולחים אותו, ומערבים אותו עם מים, מֵעַם הָאָרֶץ, שהוא טמא
 85 מדרבנן, ויש לחוש שנגע העם הארץ בציר וטימאו, ואמנם הציר אינו
 86 מקבל טומאה שכן הוא זיעה בעלמא/ כלומר, אוכל גרוע, אך המים
 87 המעורבים בו מקבלים טומאה, לפיכך מְשִׁיקוּ בְּמִים – מחבר את
 88 הציר למי מקוה, וְבִכֵּךְ טָהוּר מִמָּה נִפְשָׁה, שכן אי מִיָּא רֹבְאָא נִינְהוּ
 89 – אם המים המעורבים בציר מרובים שהציר ונתבטל הציר בהם
 90 ומקבל טומאה כמותם, כִּיּוֹן דְעֵבִיד לְהוּ הַשְּׂקָה, טָהוּר לְהוּ – נטהרו
 91 הציר והמים המעורבים בו, וְאִי רֹבְאָא צִיר נִינְהוּ – ואם הרוב הוא
 92 הציר, שאין 'השקה' מועילה לו, מכל מקום טהור משום שהציר
 93 עצמו לא בר קבולי טומאה הוא, שכן אינו אלא זיעה היוצאת מן
 94 הדגים, מִיָּא אִיכָא – ואיזה חשש יש רק מִשּׁוּם הִנֵּךְ מֵיעוּבָא דְמִיָּא
 95 הראויים לקבל טומאה והם מעורבים בציר, ואין 'השקה' מועילה
 96 להם לפי שנתבטלו ברוב, הִנֵּךְ כְּמַלּוּ לְהוּ כְּרֹבְאָא – מים אלה נתבטלו
 97 ברוב הציר, ולפיכך אין התערובת טמאה.
 98 הגמרא מבארת לענין מה מועילה ההשקה: אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה, לֹא
 99 שָׁנוּ שֶׁמְעִילָה הַהֶשְׁקָה לְצִיר, אֲלֵא לְעֵנִין שִׂיחָה רִשְׁאִי לְמַבּוּל כְּהֵן
 100 פִּיתוּ כְּמוֹת שְׁהוּא, אֲכַל לְקַדְדִּיהָ לֹא – אבל אין לסמוך על ההשקה
 101 כדי לערבו בקדירה, מפני שכאשר מתערב עם המים שבקדירה מִצָּא
 102 מִין אֵת מִינּוּ וְנִיעוּר, כלומר, המים הבלועים בציר מוצאים את המים
 103 שבתוך הקדירה, וביחד הם רבים על הציר, ומתחזקים המים הטמאים
 104 ממצב הביטול שהיו שרויים בו, וחוזרים לטומאתם.
 105 אב"י מקשה על דברי רבי ירמיה: יָתִיב (ישב) רב דימי, וְקָאָמַר לְהָא
 106 שְׁמַעְתָּא – את ההלכה הזאת של רבי ירמיה, אָמַר לִיה אַבְי –
 107 הקשה אב"י לרב דימי, וְכִי טוּמְאָה שְׁכַמְלָה חוּרָה וְנִיעוּרָה – וכי
 108 טומאה שנתבטלה ברוב, יכולה להתעורר ולהתחזק מביטולה ולחזור
 109 לטומאתה.
 110 רב דימי מוכיח מהמשנה כדברי רבי ירמיה: אָמַר לִיה רב דימי לאב"י,
 111 וְאֵת לֹא תִסְבְּרָא – וכי אתה אינך סבור שכן הוא הדין, וְהִתְנֵן –
 112 במסכת תרומות (פ"ה מ"ב) סָאָה תְרוּמָה מִטְּמָאָה שְׁנִפְלָה

1 מתרצת הגמרא: לעולם יש בחררה ולד שנימוח, ומכל מקום אין
 2 חשש בכורה על הולד, אלא שתיקנו לקברה, להוכיח שהיה בה ולד,
 3 כְּדִי לְפָרְסָמָה שֶׁהָאֵם נִפְמָרָה מִן הַכְּבוֹרָה.
 4 תמזה הגמרא: לְמִימְרָא דְרַבִּי מַעְלִיא הוּא – שיש בחררה ולד גמור,
 5 וְאִמָּא אֵין מְטַמָּא לֹא כְּמַנְעַ וְלֹא כְּמִשָּׂא, והלא הנפל מטמא
 6 כנבילה.
 7 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחֵנָן, מִשּׁוּם כִּיפּוּל כְּרוֹב נִנְעוּ כָּה –
 8 הטעם שאינה מטמאה הוא לפי שהולד הנימוח, מתבטל ברוב הדם
 9 ו'גוונים' היוצאים עמו מרחם האם.
 10 הגמרא מבארת שדברי רבי יוחנן הם לשיטתו: וְאִדָּא – [והלרן] רַבִּי
 11 יוֹחֵנָן לְטַעְמִיהָ, דְאָמַר רַבִּי יוֹחֵנָן, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב וְרַבִּי שְׁמַעוֹן
 12 אָמְרוּ דְכֵר אַחָה, שהולד הנימוח בטל ברוב.
 13 מביאה הגמרא היכן מצאנו שאמרו כן: רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, הָא
 14 דְאָמְרֵן – שביארנו דברי רבי חיאי, שהולד שבחררה נתבטל ברוב דם
 15 וגוונים, ורבי חיאי אמר דבריו בדעת רבי אליעזר בן יעקב.
 16 מבררת הגמרא: רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִיָּא הִיא. משיבה הגמרא: דִּתְנֵן
 17 במסכת נדה (נ"ב), הַשְּׂלִיא – קרום שהעובר בתוכו, שהפילתה אשה,
 18 ונמצא כְּפִיתָא ואין ולד ניכר בה, הַפִּיתָא מִטְּמָא, כלומר, נעשה אהל
 19 המת ומטמא כל מה שבתוכו, לֹא מִפְּנֵי שֶׁנִּחְשַׁבְתָּ הַשְּׂלִיא וְלֹד, אֲלֵא
 20 מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׂלִיא בְּלֹא וְלֹד – שכל שאי היה בה ולד מתחילה, ומה
 21 שלא נמצא עכשיו, הוא לפי שנימוח אחרי שיצאה השליא מרחם
 22 הבהמה. רַבִּי שְׁמַעוֹן חוֹלֵק וְאִמְרָה, וְלֹד נִימוּךְ (נימוח) עַד שֶׁלֹּא
 23 יֵצֵא – עוד מקודם שיצאה השליא לבית החיצון, והתבטל ברוב הדם
 24 שעמו, ולא נטמא הבית.
 25 אשה שמת עוברת במעיה, ונפתח רחמה בשעה שהיתה בבית אחד
 26 ולא ילדה שם והוציאה מאותו בית, אם היה לעובר גודל מסוים
 27 נטמא הבית כאילו שם יצא העובר המת לאויר העולם, שכן הטומאה
 28 בוקעת ועולה. הגמרא מביאה משנה הדנה בשיעור גודל העובר
 29 הנצרך לדין זה: תִּנְנֵן הֵתָם בִּאהֲלוֹת (פ"ז מ"ד), אֵין לְפָלְלִים פְּתִיחַת
 30 הַקֶּבֶר עַד שֶׁיִּעָנְיֻלוּ רֹאשׁ כְּפִיקָה, כלומר, אין הנפלים מטמאים את
 31 הבית משעת פתיחת קבר הרחם, אלא אם כן הוציא שלהם גדול כמו
 32 'פיקה'.
 33 מבררת הגמרא: מִיָּא כְּפִיקָה – מהו 'פיקה'. משיבה הגמרא: אָמַר רַב
 34 הוּנָא, כְּפִיקָה ו-כמו פקעת] שֶׁל צֶמֶר.
 35 הגמרא מבררת לאיזה פיקה הכוונה: אָמַר לִיה חִיָּא בַר רַב לְרַב
 36 הוּנָא, רַבִּי, פְּרִישׁ – באר לנו, האם כוונתך לפיקה שֶׁל חוּטֵי הַשְּׁתֵּי
 37 (אורך הבגד), שהיא קטנה, לפי שחוטיה דקות, או שֶׁל עֶרֶב
 38 (הרחוב). אָמַר לִיה רב הונא, תנאים נחלקו בזה, דִּתְנִינָא בתוספתא
 39 (אהלות פ"ח), אין לנפלים פתיחת הקבר עד שעגלו ראש כְּפִיקָה שֶׁל
 40 שְׁתֵּי, דְבַרִּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוֹרֵה אִמְרָה, שֶׁל עֶרֶב. ממיטיכה
 41 התוספתא שם, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר פְּרִכִּי צְדוּק חוֹלֵק וְאִמְרָה, אף אם לא
 42 העגיל ראש כפיקה, מטמא הוא את הבית מִשְׁפִּירָאוּ טְפִיפּוּת –
 43 משעה שנתפתח רחמה של האשה בשיעור שאפשר לראות בתוכה
 44 'טפיפות'.
 45 שואלת הגמרא: מִיָּא (מהו פירוש) טְפִיפּוּת. משיבה הגמרא: אָמַר
 46 רַב יְהוֹרֵה אָמַר שְׁמוּאֵל מִשּׁוּם רַבִּי אֲלִיעֶזֶר פְּרִכִּי צְדוּק, כִּךְ הוּי
 47 מְפָרְשִׁין בִּירוּשָׁלַיִם, 'טפיפות' הוא נוטריקון של 'פיקה מתוך פיקה',
 48 ופירושה, כְּפִידָה שְׁבוּרָעַת לְהַטִּיל מִימֶיהָ, ודרכה לכרוע יותר
 49 משאר בהמות וחיות, ומתוך הכריעה נפתח רחמה מאד, ונראים
 50 הקמטים שבתוך הרחם, וְנִרְאִית פִּיקָה מִתּוֹךְ פִּיקָה – העיגול של
 51 בית הרחם נראית דרך העיגול של בית נקובתה של הבהמה.
 52 הגמרא מבארת כמה הלכות התלויות בשיעור 'פיקה' ושיעורם
 53 שונה: אָמַר רַב הוּנָא, שְׁמַעְתִּי מִרְבוּתֵי שְׁתֵּי פִּיקוֹת – שתי הלכות
 54 התלויות בשיעור 'פיקה', אַחַת מִדֵּן, שיעורה כפיקה שֶׁל שְׁתֵּי, וְאַחַת
 55 – והשניה שיעורה כפיקה שֶׁל עֶרֶב, וְאֵין לִי לְפָרֶשׁ לענין מה נאמרו
 56 הלכות אלו. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבַבְלָא, אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי

1 יצלו את התערובת באש בלי משקה, שגם באופן זה לא יוכשרו
 2 הטהורים לקבל טומאה, או תילוש בְּמֵי פִירוֹת – או ילושו את
 3 הקמח של התערובת במי פירות, כגון מי תפוחים או מי תותים,
 4 והדין הוא שמי פירות אינם מכשירים לקבל טומאה, או התחלק
 5 התערובת לכמה עיסות, ובלבד שלא יהא במקום אחד
 6 (ובעיסה אחת) כפיצה מן התרומה הטמאה, שבאופן זה, אף אם
 7 יוכשרו החולין לקבל טומאה על ידי נתינת מים, מכל מקום לא
 8 תטמא אותם התרומה, לפי שאין אוכל פחות מכפיצה מטמא אוכל
 9 אחר.
 10 מוסיף רב דימי לבאר את שיטת רבי אליעזר, ומסיים את הראיה
 11 לדברי רבי ירמיה: וְהִנְי עֲלֶיהָ – ושנינו בברייתא השנויה על אותה
 12 משנה, אוֹתָן חוֹלִין

1 לְמֵאָה סֵאִין של חולין מְהוֹרָין, ובוה התבטלה התרומה בחולין,
 2 שכן התרומה עולה במאה, רְבִי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, תִּירוֹם – ירים
 3 סאה אחת מתוך התערובת, וְתִרְקַב – ויניח אותה לירקב בדין
 4 תרומה טמאה שאסורה באכילה, שְׂאֵנִי אָמַר הוּא כִּסָּה שְׁנֵפֵלָה
 5 הִיא כִּסָּה שְׁעֵלְתָהּ, כלומר, תולים שאותה סאה של תרומה
 6 שנפלה, היא הסאה שהורמה מתוך התערובת, ותרומה טמאה
 7 אסורה באכילה, ולכן תירקב, וְחֲכָמִים אָמְרִים, תַּעֲלֶה – תתבטל
 8 התרומה, כלומר, נתבטלה התרומה במאה, וראויה היא להאכל
 9 יחד עם החולין שנתערבה בתוכה, וְתִיַּאֲכַל נִיקְוִיִּים – יבושב,
 10 כלומר, מכל מקום יזהר שלא יבוא על התערובת אחד משבעת
 11 המשקים המכשירים את האוכלים לקבל טומאה, כדי שלא תטמא
 12 התרומה הטמאה שבתערובת את החולין שבה, או קְלָיוֹת – או

המשך ביאור נמס' בכורות ליום חמישי עמ' א

1 יוחנן, מִיָּדֵי אִירָא – וכי ראה היא, הרי יש לפרש, הֵאֵי
 2 בְּדֹאֵתָא וְהֵאֵי בְּדֹאֵתָא – שבכל מקרה, הדין הוא לפי עניינו,
 3 שבמקרה השני, אכן אומרים אנו שודאי בנה הוא, לפי שבמקום
 4 שנמצא בנה ודאי לא תאהב ותניק ולד אחר. אבל במקרה הראשון,
 5 שאין ראה שבנה בנה, כיון שאין שם אלא ולד זה, יתכן שאהבה
 6 והניקה אף אם אינו בנה, ואין ראה, אלא שודאי כבר ילדה, ופטורה
 7 מן הבכורה. וּמֵאֵי – ואם תשאל מזהו שאמרו (בן), הרי אינם שוים
 8 לגמרי. יש ליישב, שלא אמרו כן אלא אֲפִטוּרָה דְּבִבּוּרָה – לענין זה
 9 שפטורה היא מבכורה, שודאי כבר ילדה.
 10 הגמרא מביאה מדברי רבי יוחנן שנראה מהם שגם הוא הסתפק במה
 11 שהסתפקו בני הישיבה בפירוש דבריו של רבן שמעון בן גמליאל:
 12 אָמַר רֵבָה בַר בַּר חֲנָה אָמַר רְבִי יוֹחָנָן, רָאָה חוּזֵר שְׁכָרוּף – שהולך
 13 ורובק הוא אַחֲרֵי רְחֵל והיא מניקתו, שְׁפִטוּרָה הֵרַחֵל מִן הַבְּבוּרָה –
 14 שהולך שתלד לאחר מכן, ודאי אינו בכור. וְלֹדֵד זֶה הֵנְרָאָה כְּחוּזֵר,
 15 אָסוּר בְּאֲכִילָה, עַד שִׁבְאָה אֵלֵיהּ וְיִזְרְחָה דִּין צָרֵק לָבֶם אִם מוֹתֵר הוּא
 16 באכילה או אסור.
 17 מקשה הגמרא שלכאורה דבריו סותרים זה לזה: מצד אחד אמר
 18 שְׁפִטוּרָה מִן הַבְּבוּרָה, ודין זה הוא בְּמֵאֵי – כדעת מי מהתנאים, ודאי
 19 בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שאמר שלא חוששים שמא אהבה והניקה
 20 ולד של אחר. שהרי לדעת חכמים יש לחשוש שמא ולד של אחר
 21 הוא, ורחל זו לא ילדה מעולם וואם כן הולד שתלד לאחר מכן, ספק
 22 בכור הוא. ואילו מצד שני אמר וְאָסוּר בְּאֲכִילָה, שנראה מזה שפסק
 23 בְּרַבֵּנּוּ, שחוששים שמא אינו בנה של רחל זו, אלא בן חוזיר הוא, ולכך
 24 אסור באכילה. אבל לדעת רבן שמעון בן גמליאל, שאין חוששים
 25 שמא בנה של אחרת הוא, מדוע אסור באכילה, הרי כל שנולד מן
 26 הרחל, אף שנראה כחוזיר, מותר הוא באכילה. כמו ששנינו לעיל (ה)
 27 שכל היוצא מן הטהור טהור.
 28 מוסיפה הגמרא להקשות: וְהוּא, אֵי בְּרַבֵּנּוּ – אם מה שאסר הולד
 29 באכילה הוא משום שפוסק כחכמים, מֵאֵי – מזהו זה שסיים את
 30 דבריו, ואמר שאסור באכילה עַד יבֵּא וְיִזְרְחָה צָרֵק לָבֶם. שמשלשן
 31 הוראה משמע שיש כאן ספק בדין שאינו ידוע, ואוסר הוא מספק עד
 32 שיבא אליהו ויורה דין צדק לפשוט הספק. והרי לדעת חכמים אין כל
 33 ספק בדין, אלא הספק הוא אם בנה של רחל הוא או של חוזיר, וְעַד
 34 שְׂיִזְרְעֵי לָךְ דְּבַר מִיַּעֲבֵי לִיָּה – והיה לו לומר שאסור באכילה עד
 35 שידוע לך הדבר בנה של מי הוא.
 36 מנסה הגמרא לפרש: וְכִי תִיַּמָּא, שְׂמִסְפָּקָא לִיָּה לְרַבִּי יוֹחָנָן, אֵי
 37 הִלְכָה בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, אֵי הִלְכָה בְּרַבֵּנּוּ, ולכך אמר שאסור
 38 באכילה עד שיבא אליהו ויפשוט הספק, כמי שהלכה.
 39 דוחה הגמרא: אֵי מְסַפָּקָא לִיָּה – אם הסתפק שמא הלכה כחכמים,
 40 אֵמֵאִי – מדוע אמר שְׁפִטוּרָה מִן הַבְּבוּרָה בודאי, והרי לדעת חכמים
 41 הולד שתלד לאחר מכן ספק בכור הוא. וְתוֹ – ועוד יש לדחות פירוש
 42 זה, מִי מְסַפָּקָא לִיָּה – האם אפשר לומר כן שהסתפק אם הלכה כרבן
 43 שמעון בן גמליאל או כחכמים, וְהָאֵמַר רֵבָה בַר בַּר חֲנָה שְׂאֵמַר רְבִי

1 יוֹחָנָן, כָּל מְקוֹם שֶׁשָּׁנָה – שהביא רבי (שסידר את המשניות) את
 2 דברי רבן שמעון בן גמליאל בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ, הִלְכָה בְּמִזְוֹתוֹ, חוּזֵר מֵהַדִּין
 3 שאמר במסכת בבא בתרא (עג) לענין עֲרָב. וְכֵן חוּזֵר מִמֵּה שֶׁאִמַּר
 4 במסכת גיטין (עד) לענין מעשה שהיה בצִיּוּר. וְכֵן חוּזֵר מִלְּעֵנִין מֵה
 5 שאמר במסכת סנהדרין (א), לגבי בעל דין שאמר שאין לו רָאָה או
 6 עדים להביא כדבריו, ולאחר זמן מביא ראה או עדים, שמקבלים את
 7 דבריו. ודין זה הוא הנאמר שם במשנה בְּאֲחֵרֵי הַנֵּה.
 8 מסיקה הגמרא בביאור דברי רבי יוחנן: לְעוֹלָם פְּשִׁימָא לִיָּה לְרַבִּי
 9 יוֹחָנָן, שֶׁהִלְכָה בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, מִיָּהוּ מְסַפָּקָא לִיָּה – אלא
 10 שהסתפק במה שנסתפקו בני הישיבה, אֵי סָבַר – האם סובר רבן
 11 שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שאמר שיש חוקה שאין בהמה מניקה ולד שאינו
 12 שלה, שאין זה אלא בהמה שעדיין לא ילדה, אבל יוֹלְדֵת – אם היא
 13 כבר ילדה, מְרַחֶמֶת ומניקה היא גם ולד של אחרת, והחוקה אינה
 14 מוכיחה אלא שילדה כבר בעבר, ואם כן אין זה ודאי שהוא בנה. אֵי
 15 שלדעת רבן שמעון בן גמליאל אֵינָה מְרַחֶמֶת כָּלָל, וודאי בנה הוא.
 16 ולפי הצד הראשון ולד זה הדומה לחוזיר, אסור באכילה, אף שהרחל
 17 פטורה מן הבכורה, לפי שיש לחוש שמא אינו בנה של רחל זו. ועל
 18 זה סיים רבי יוחנן ואמר עד שיבא אליהו ויורה דין צדק לפשוט הספק,
 19 אם החוקה היא שאינה אוהבת ומניקה ולד של אחרת כָּלָל, וממילא
 20 יהא ולד זה מותר באכילה, או שאם ילדה כבר יכולה היא לאהוב
 21 ולהניק גם ולד של אחרת, וישאר הולד אסור מספק, שמא אינו בנה,
 22 אלא ולד של חוזיר הוא.
 23 מקשה הגמרא: אֵי הָכִי – אם זהו פירוש דבריו של רבי יוחנן, עַד
 24 דְּאֵשְׁמַעִינָן חוּזֵר – מדוע הוצרך להשמיענו הספק בדעת רבן שמעון
 25 בן גמליאל לענין רחל המניקה ולד הדומה לחוזיר שכרוך אחריה.
 26 יותר היה לו לִישְׁמַעִינָן – להשמיענו ספיקו לענין רחל המניקה מִלָּה
 27 הכרוך אחריה, ולענין לְמִלְכֵי עֲלִיָּה משום אֹתוֹ וְאֵת בְּנֵו –
 28 להתייבב מלקות אם שחטו את שניהם ביום אחד, וכמו שפירשו בני
 29 הישיבה לעיל את הדין היוצא מספק זה.
 30 מתרצת הגמרא: חוּזֵר אֵי צְמִירָא לִיָּה – רבי יוחנן הוצרך להשמיענו
 31 את הספק לגבי רחל המניקה חוזיר, משום דְּאֵי אֵשְׁמַעִינָן לענין מִלָּה
 32 ולגבי חיוב מלקות משום אותו ואת בנו, הִנֵּה אֵמִינָא, שֶׁאִם תִּמְצָא
 33 לוֹמַר – שאפילו אם תרצה לומר כמו הצד דְּסָבַר רבן שמעון בן
 34 גמליאל, יוֹלְדֵת מְרַחֶמֶת – שבהמה שכבר ילדה, אוהבת היא ומניקה
 35 גם ולדות שאינם שלה. וְהוּא דוּקָא דְּמִינָה – בולדות שמאותו המין
 36 שלה הם, כגון כבשים ורחל. אבל דְּלֵא מִינָה לֵא – ולדות ממין אחר,
 37 אינה מניקה. ולפי זה אם נמצאת אוהבת ומניקה ולד הדומה לחוזיר,
 38 ודאי בנה הוא. ולכך אֵשְׁמַעִינָן את הספק, לגבי רחל המניקה ולד
 39 הדומה לחוזיר, ללמדנו (דְּמְרַחֶמֶת) וְאֵפִילוּ דְּלֵא מִינָה נְמִי – שגם
 40 על ולד שאינו ממין, דְּאֵיבָא לְמִימַר דְּלֵא מְרַחֶמָא – יש צד לומר
 41 שאהבה והניקה אפילו שאינו בנה.
 42 מוסיפה הגמרא: וְהִינּוּ – והו מה דְּאֵמַר רְבִי יוֹחָנָן בְּמִקוֹם אַחֵר, בְּעֵי
 43 – שנסתפק